

Boşluğu kapatmaya duyulan direnç

Emily Dickinson'ın mektuplarındaki bir ifade, unutkanın ve hatırlamanın erdemlerine dair kapsamlı bir kalkış noktasına dönüşürse neler olur? Bu sorunun cevabı epeyce geniş, çoğul ve girift. Lotte Laub'un küratörlüğünü üstlendiği Piyalepaşa'daki Zilberman Selected'in ikinci grup sergisi, işte bu soruları çoğaltmakla ilgileniyor.

OĞULCAN YİĞİT ÖZDEMİR

Zilberman Selected 1 Mart Salı tarihinde açılan That Pause of Space sergisiyle 30 Nisan'a kadar Piyalepaşa'daki sergi kompleksinde sanatseverleri çağdaş sanatın güncel örnekleriyle buluşturmaya devam ediyor. Sergi vesilesiyle bir araya gelen altı sanatçı, altı ayrı coğrafyadan ses veriyor, espas duygumuzda bir es verme çağırıyorlar.

Küratör Lotte Laub'un oluşturduğu kompozisyon bütün eserlerin, sergi başlığında da ifade edildiği gibi, adeta alan ve mekan duygumuzu huzursuz ederek, onu dolduran nesnelere eksiltiyor ve yeni ifade alanlarına çağırıyor. Tel Aviv'li sanatçı Itamar Gov'un video yerleştirmesinde olduğu gibi kaybedilenin, kişiler veya anılar ya da ne olursa olsun yerine yeni bir şey koymadan, adeta alanda açtığı boşlukla değerlendirildiğini, sergideki eserlerin orada es vererek nefeslendiğini söylemek mümkün.

Gov'un çalışması, sergiye Emily Dickinson'ın bir mektubundan ilhamla konulan That Pause of Space başlığının ilk çağrışlarından ve sergideki düzenlemenin de çıkış noktası. Eser sanatçının büyük büyük babası hapisteyken, ölen eşi "Shevik"e yazdığı iki yüzün üzerinde mektuptan 14 dakikalık bir bölümün seslendirilmesinden oluşuyor. Bir anlamda, serginin de amaçladığı gibi kaybı, yerini doldurmadan, nazik bir biçimde yasın çağrışlarına açık tutuyor. Bu nezaket neredeyse "oriental" bir hassasiyeti barındırmakta.

Öte yandan Simon Wachsmuth'un eksiltilmiş bir freske işaret eden yerleştirmesinin de, benzer bir kaybın iziyle dağıldığı söylenebilir. Venedik okulunun tasvir edildiği bir kitaptan alınan parçalar, tamamlanmadan bizi duvardaki muhayyel resme bakmaya davet ediyor. Bir başka espas, bir başka es. Sergiyi gezerken dikkat çekici olan şeylerden bir tanesi de Piyalepaşa'nın içerisine adeta bir uzay üssü gibi konumlandırılmış sergi salonunun da, kendi konuşlandığı yerde bir es vermiş olması, adeta yer aldığı Piyalepaşa'dan bir galeri salonu kadarlık alanı kopartıp alması.

Antonio Cosentino'nun sergide yer alan akordeon misali uzanmış fotoğraf serisi ise, kendisinin yıllara yayılan çalışması olan İstanbul Atlası'ndan alınmış fotoğrafların, Japon kitabı misali katlanır bir biçimde sergilenmesinden mütevellit, bir vapur sefasının ardında bıraktığı hoşnut ve havadar hüznü yüzümüze üflüyor. Sergilenen fotoğraf serisi sergi için özel olarak Laub tarafından seçilmiş, öte yandan Cosentino'nun renk paletini bu sefer Fenerbahçe vapurunun

Küratör Lotte Laub'un seçtiği alan ve mekan duygumuzu huzursuz ederek, onu dolduran nesnelere eksiltiyor ve yeni ifade alanlarına çağırıyor

Sim Chi Yin, 'Remnants #24', 110.5x110.5cm. Ed. 1/5 + 2 A.P., 2017

kazan dairesine vurulan badanada yalamak mümkün. Keza Wachsmuth'un konu edindiği Venedik ekolü, canlı renk paletiyle meşhur.

Sergi bu biçimde düşünce sıçramaları yapmamıza olanak sağlayacak cinsten ince detaylara sahip. Keza Burçak Bingöl'ün Topkapı Sarayı'nın harem dairesinden aldığı gerçek ölçekli yapı detayları, bir seramik eserin taşıdığı narin yapıyı, hacim yaratarak değil neredeyse hacimden 'çalarak' ortaya koyuyor.

Birden Bingöl'deki turkuaz rengin, İngiliz Malaya'sındaki karşılığını görüyoruz Sim Chi Yin'in fotoğraf serisinde: bu sefer indigoya çalan sessiz bir mavi, bir çığlığa dönüşmenin arifesinde. Hemen yanında ise terk edilmiş bir gözetleme kulesinin fotoğrafı, geçmiş bağımsızlık mücadelelerinin hazin bir hatırasına dönüşmüş, yosunlu duvarlarıyla bizi izliyor.

Etrafımızda döndüğümüzde gördüğümüz şey Zeynep Kayan'ın video

çalışmasından üç adet sahne. Kesilip alınmış üç an/1. Kayan'ın çizgiler çekerken asılı kalmış vücudu boşluğu kat ederken yakalanmış, durdurulmuş, parçalar halinde, bir bilgisayar ekranından fotoğraflanarak çekilip alınmış. Bu dramatik yapı, Kayan'ın işleri için tanıdık. Bu sefer, üç kez, yerinden edilmiş bir görüntünün derzlerinde geziyor izleyicinin gözü. Altı sanatçı, altı farklı unutmama ve hatırlama biçimi, Zilberman Selected'da 30 Nisan'a kadar izleyicilerini bekliyor.

Küratör Lotte Laub anlatıyor

"Zilberman Galerisi'nin ikinci mekanındaki ikinci sergi için hazırlıklarımızı yaptık. Burada küratörlü grup sergileri gerçekleşiyor. Üretim sürecinde ise işlerin büyük çoğunluğu hali hazırda İstanbul'da bulunan sanatçılar tarafından üretildi. Aynı zamanda bana yardımcı olan meslektaşlarım da var. Şu anda da genel olarak Berlin'de ikamet eden Itamar Gov, Zilberman Galerisi misafir sanatçı programı aracılığıyla İstanbul'da.

Başlangıç noktam Itamar Gov'un 'Shevik'e Mektuplar' adlı çalışmasıydı. That Pause of Space aslına bakarsanız bir alıntı. Şair Emily Dickinson tarafından yazılan bir mektuptan yaptığım bu alıntı, babasının ölümü ardından kurduğu bir cümle. Dickinson'ın boşlukla ilgili bu ifadesi babasının kaybıyla yakından ilintili. Benim ilgimi çeken kısım ise bu boşluğu kapatmaya karşı oluşturduğumuz direnç ve o alanı açık tutma çabası.

Sergideki bütün işlerde de bu dirençli düşüncüyü görmek mümkün.

Kişisel ve toplumsal bellekle ilgileniyor, belleğin dönüşü için bu alanı açık tutuyorlar ve yapıcı bir gelecek için çabalıyorlar. Bu alanı açık tutacak olanlar bizleriz, tabii ki. Geçmiş sadece bastıramayız, geçmişteki zor olayları anlamalıyız. Şu an gerçekleştiren ve gelmekte olan zor durumları anlamalıyız. Dolayısıyla geçmişteki zor anıları unutmamalı, hatırlamalıyız. Sergide yasın varlığını reddedemem. Ancak yas tutma çalışmalarında genelde bu boşluğu yeniden doldurma çabası hakimdir. Ben ise bu alanı açık bırakmayı öneriyorum, bir boşluk olarak. Bu bir tür gizleyerek açığa çıkarma çalışması. Boşlukla çalışmak, aralıkla çalışmak, arafta olmakla çalışmak gerek.

Çalıştığım sanatçılar hali hazırda Zilberman Gallery'nin sanatçıları. Tekrardan Gov'un videosuna gelirse, oradan başlayarak farklı rotalara yöneldim. Toplumsal bellek ve savaş geçmişi, sömürgecilik karşıtı mücadeleler... Singapurlu sanatçı Sim Chi Yin de İngiliz Malaya'sındaki bu bellek üzerine çalışıyordu.

Bir açıdan şu sıralarda da zor bir zamandan geçiyoruz. Bu sergi üzerine çalışmak ve dünyada olup biteni izlemek de benim açımdan zordu. Sim Chi Yin'in çalışması 'Bir Gün Anlayacağız' İngiliz sömürgecilere karşı verilen gerilla mücadelesinden ilham alıyor. Bir gölü konu edinen üç fotoğraf ve bir izleme kulesi görüyoruz. Göl bize geçmişle ilgili pek de fazla bir şey söylemiyor ancak yine de bu yüzeyin ardında bir şeylerin gerçekleştiğini hayal edebiliriz."

'Bölgeyi sanat severlerin uğrak mekanı yapmak istiyoruz'

Moiz Zilberman* / Zilberman

Polat Piyalepaşa bir soylulaştırma projesi ve ulaşım itibarıyla sapa gibi görünen bir yerde, üstelik de oldukça büyük bir emlak geliştirme projesi. 1100 civarı bir konut var yanlış hatırlamıyorsam ve iş alanları vesaire... Buraya canlılık katmak için sanat galerilerini düşünmüş olmaları bence takdire şayan. Geldiler bizi buldular ve açıkçası hem çok cömert hem de çok pozitif yaklaşırlar. Bizlere çok açık davranıyorlar, her şeyi danışıyorlar ve

bugüne kadar taleplerimizin çok büyük bir çoğunluğu da yerine getirildi açıkçası. Dolayısıyla ben çok memnunum burada olmaktan.

Tabii tek başıma olsam olmazdı, dolayısıyla oraya tamamen taşınmış olan üç galeri, yani MERKUR, Pi Artworks ve .artSümer ile birlikte olmamız son derece değerli. Hatta bir proje daha var sanatla ilgili o da olursa harika olacak, o henüz gerçekleşmedi. Bir de Arter'e bu kadar yakın olmamız çok güzel. Arter'le de bir shuttle

anlaşması yapıyor, Arter misafirleri araçlarını bilet ibrazıyla bizim oradaki otoparka ücretsiz bırakabilecek ve iki yer arasında bir shuttle servisi olacak. Böyle bir dayanışma projesi de hayata geçecek. Burası henüz tam olarak ticari alanlar itibarıyla dolmuş değil, bu yılın bahar aylarında tam olarak ayağa kalkmış olur diye düşünüyorum. Bizim için buranın avantajı da, bizim galerilerimiz malum hep ikinci kat galerisi, Berlin dâhil. İlk defa bir vitrin galerimiz oldu. Açık alanlar var,

o konuda da çok yapıcı davranılıyor, açık alanda etkinlik yapmak istersek kullanabiliyoruz, heykel koymak istiyoruz diyoruz, "tabii ki koyun" diyorlar, çok pozitifler. Biz de güçlerimizi birleştirerek, birlikte açılışlar yaparak burayı sanat severlerin geldiği bir mekan haline getirmek istiyoruz.

Biz Piyalepaşa galerimizde sürekli olarak kürate edilmiş grup sergileri açacağız. Her sene eylül ayında bir freelance küratörü davet edeceğiz, serbest bırakacağız, istediği sanatçıyla

istediği temada bir sergi yapmasına imkan tanıyacağız. Üç tane de bizim kendi ekibimizin kürate ettiği grup sergisi olacak. Toplam dört adet grup sergi olacak yılda, yalnız bazı sergilerin aralarını biraz açık tutacağız. O arada da farklı etkinlikler düşünmüyoruz, örneğin performanslar ya da yeni çalışmaya başladığımız sanatçıları göstermek için mini sergiler olabilir.

*Moiz Zilberman'in, IAN'in Ocak 2022 tarihli 63'ünü sayısında yer alan röportajından alınmıştır.